

Kas koolikell võib heliseda?

Läinud neljapäeval ja reedel vaatas parkümmend terast silmapaari üle kõik linna koolid. Ülevaatajate seas olid täitevkomitee aseesimees Jaak Viller, parteikomitee propagandaosakonna juhataja Kalle Merusk ja instruktor Ülle Sirk, komsomolikomitee sekretär Silja Kikerpill, sanitaar-epidemioloogiajaama ja muidugi haridusosakonna töötajad. Igaaastase ringkäigu eesmärk on teada: veenduda, kas koolimajad on uueks õppeaastaks korratatud. Haridusosakonna aruandes eraldatakse hea halvast üksikasjalikumalt, siinkohal pole ehk tarvidust absoluutse pingerea pärast pingutada. Liialt erisugustes tingimustes on koolikollektiivid. Tõsi, mõni ajast ja arust koolimaja näeb välja hooldatum kui aastakümnete jagu noorem.

1. keskkool.

Hädasid sajab läbi katus. Tunnistuseks «laemaalid», mis peaaegu kõiki ruume rikuvad. Ega ainult vihma saja: läbi maha lae kukkus ka üks krohvija. Koridori kohal meenutab nüüd suur avaus restaureerimisvalitsuse vastutustundetuid katuselappijaid. Väljavehust vajab torustik. Terve maja nõuab kapitaalremonti.

REV lubas juunis tulla, tuli juuli lõpul. Praegu siiski töö edeneb. Hakkajad on olnud šefid (konservitehas ning valuja mehaanikatehas). Värske värvi all on söökla, võimla, enamik klassiruumi, ühte ja teise kohta on pandud uued põrandalavad, koguni uued seinad.

«1. septembriks saame kooli korda» oli direktor Laine Raudsepp raudkindel. «Terve viimase nädala on abiks õpilaste brigaadid.»

2. keskkool.

Tulijaid tervitas tara, millest kuri käsi on teinud väljavõtteid, ning paraaduks, mille klaasirida oli katki ja mida kontrollkomisjoni kõvemadki muksid ei jaksanud lahti kangutada — üks oli lukus. See oli ainus kool, kus ülevaatajaid ei oodatud (ehkki tuleku aeg oli täpselt teada antud). Säärased endasse sulgumise põhjus selgus seepool: teist nii räämas koolimaja Tartus ei ole.

Võib-olla on peenutsev norida maitsetult kokku sobitatud seinavärvide pärast (ega neist suurt olegi alles jäänud). Kuid mida arvata koristamata koridoridest, mille põrandal vedeleval stendiklaasi killud, aulast, mille toolidel on seljatoed murtud ning sein plastiliiniga määritud, katkutud ukseiltidest, WC-st, kus prügikastid on tühiendamata. Kui poleks sööklat ja trepikoda, mille eest hoolitsevad teraviljakombinaat ja kalakombinaat, ning üksikuid remonditud klassiruumi, siis võiks arvata, et see kool on pärast kevadist lõpupidu konserveeritud.

3. keskkool.

Õpilased ja nende vanemad on klassiruumi sättinud. Koridorid on siiski mustavõitu, aknalavad peesmata. Pöoleli jäi võimla värvimine: tumepruun ja roheline ei passi, muid värve paraku pole. Šefid («Võit» ja «Sangar») on loitud, muidugi mitte võimlatunde võtma. «Sangar» lubas kar-

dinaid ja lakki, tegudeni pole jõutud. Komisjoniga kohtuma saatis õmblusvabrik inimese, kes teadis öelda vaid üht: «Minna pole asiaga kursis...»

Koolimaja ümbrus pole kiita, rohi on niitmata. Vabandusi leidub. Naabruses kaevab. «Areng», ähvardades üht osa kooliõuest endale neelata. Teist osa himustab majavalitsus garaažide tarvis — vastavad kirjad juba ringlevad. Kui nii edasi läheb, ei jää lahkele koolile jalgradagi.

4. keskkool.

Kõik koridorid, kabinetid ja klassid säravad. Ka aparaatitehase esindaja võib särada — nemad pole abiga kitsid olnud. Pisike märkus: võimla ja söökla aknaid ei ole mõistlik viinertahvlitega kinni lüüa. Kivikindlam küll, kuid laste silmade arvel. Ja — see on igivana jutt — rohkem hoolt vajab üleaedne staadion.

5. keskkool.

Jõudumööda on öla alla pandud šefid. Näiteks Lõuna Kõrgepingevõrgud sööklas, «Autoveod» koridorides. Ometi on viiendat aastat käiv ja seisv kapitaalremont kooli kurnanud. Septembriks ei jõua valmis keemiakabineti ega töökodade remont. Sugugi sile pole parkett. (Tagatipuks murti suvel koolimajja sisse ning tühjendati põrandale kaks vahtkustutit — jäljed jäävadki näha.) Siit-sealt laseb läbi katus, eriti inetu on võimla lagi.

Väsimatu Helve Raik haaras kinni šefi pintsakunõobist: «Enne lahti ei lase, kui 15 kg elevandiluuvärvi tootel!» Kes teab, kui palju nõope on Helve Raigi kätte jäänud...

Koolimaja ümbrus on kena.

6. keskkool.

Tüdrukud pesid põrandaid, poisid lupjasid lage, sekka harjutasid kitarrimängu — lähenevat kooliaastat oli iuba välisuskelt näha ja kuulda. Kui tööstuhin ei kahane, siis saavad puhtaks ka seni koristamata ruumid. Eeskujulikuks on vuntsitud pioneerituba oma uute stendidega. Lapsi ootab ujula, tipp-topp kooliaed. Selleski koolis on parkett kohati konarlik, WC-s pole uksi, veekraanidel fontääne. Kurjutasid sanepidajaama esindajad: «Joogiveeprobleem on aastaid lahendamata! Sedasi ei tohi, et lapsed suuga kraanist kinni hoides joovad!»

Sefile, kontrollaparatuuri tehasele, koolil etteheiteid polnud.

7. keskkool.

Kaubandusvalitsus ja autoremonditehas on oma šefikohustused täitnud. Esimest vaevast neil päevil küll laet, seda toekam oli teine. Eeskätt söökla tuletab autoremontijaid meelde. Klasse on täpsipisi värskenud lastevanemad. «Hale on midagi ilusaks teha — mõne päeva pärast jookseb vihm läbi ja ongi kogu ilu,» ütles direktor Undel Kokk. Katusel olevat isegi sõjaaegseid mürsukilluauke. Lisaks on vananenud kõikvõimalikud torud ja võrgud. Igalt aastalt möödub paar kuud avariiseisus. Näotud on välisseinad. Krohviga neid üle pritsida pole kunsttöök, märksa keerukam on vana krohv lahti kakkuda. Šeffidele käib see töö üle jõu.

Üldmulje: 7. keskkool ab kapitaalremondi janus.

8. keskkool.

Direktor Harri Tampere võttis külalisi vastu töiste kättega. Suvi läbi oli ta ise koolis rassinud, abiks X ja XI klassi poisid ning harukordselt hoolikad šefid. Katsere-monditehas värvis väljast, plastmassitehas seest. Kohale on jõudnud uued koolipingid. Muide, 8. keskkool on vähesed kooli, mille mööbel on õppeasutusele tõesti sobiv. Opetaja tööd lihtsustavad seinakapid on direktori enda kavandatud.

9. keskkool.

Lastevanemad on klassiruumi seinu ja põrandaid värvitud, kuid kooliküpeks pole suutnud maia muuta. Lambiplatoonid on kadunud, WC-potid puru, töökojad laokile unustatud. Võimlas jäi remont ära, sest pidevalt olid seal ekskursioonid oomajal. Korratu on õu, kaugushüppekastis pole liiva. Kool ei saanud 700 õpilasest kedagi suveks appi!

Jõeradam kohendas pöördosa, remontis arstitoa ja ühe vaheseina. Ehitustrust koostas kümnest kohustusest kaheksa maha, kuid pole alles jäänud kahte (valgendada üht klassiruumi ja trepikoda) täitnud.

10. keskkool.

Sootuks teistsugused suhted šeffidega: metsakombinaat remontis neli klassi ja korstna, taksopark võimla, arstitoa ja õpetajate toa, elamuehituskombinaat rõivistu, trepikoja, koridori. Kõikjal heledat, rõõmsat värvitoonid. Mida direktor Tarmo Kersinal veel tahta? Et kooliaasta rutiin algaks!

11. 8-klassiline kool.

Õlletehas on pintseidenud koridore, Heidemannit trüki-koda võimlat. Agaralt on kaasa tõmmatud lastevanemaid. Kahjuks, nägime seda ise, välises ka selles koolis eelmisel päeval remonditud klassi vihm... Hoovis määrab vastetvälja tootlusustrusti pöördumagi.

12. keskkool.

Kõiges on tunda ilumeest: maitsekad värvid, kardinaid, õiled. Lapsed lillepotte ei lõhkuvat olevat harjunud nende keskel õppima. Kool on kasvatanud ka töökust, isegi lastevanemates — päevas 60 inimest käib abiks. Kõik, mis võimalik, on valgendatud või värvitud või plaaditud. «Aren-gult» ja metsainstituudilt jõudnud ei nuruta, piisab, kui šefid materjaliga varustavad. Võimla jäeti tänava remondimata — see näikse kujunevat mõnekümne sammu kaugusele ehitatava uue koolimaja laoruumiks. Mis siis võimlemistundidest saab, ei sõanda kujutledagi. Sest ka õue palliplatsidest viib üle võimsate ehitusmasinate tee.

Direktor Valter Johansonil oli uudist: «Proovime tagasi minna oma klassi põhimõttele. 1767 lapsega koolis pole ju mõeldav iga tunni järel ainekabinete vahetada.»

(Järg 4. lk.)

KAS KOOLIKELL...

(Aigus 3. lk.)

13. keskkool:

Majandusjuhataja kinnitas rahulolu šeffidega (naha- ja jalatsikombinaat, piimakombinaat, raudteekond), kontrollkomisjon nähtud ruumidega. Teave jäi puudulikuks — nii direktor kui õppealajuhataja veetsid veel suvepuhkust.

14. keskkool.

Linna noorim kool kogeב ülepeakaela ehitamise tagajärgi. Ehitustrust lubas oma võlad koolivaheajal kustutada, kuid nähtavasti on noid võlgu liiga palju kuhjunud. Lubaduste järgi pidid ehitajad lõplikult lahkuma 15. augustiks, tegelikult nad alles siis saabusid. Nüüd seisab ehitajate taga kolm koledat trepikoda. Vigade parandust vajab ka võimla. Sinna on üles pandud valed korvpallikarkassid...

Mullu üllatati sissekolijaid kivipõrandaga, mis hingematvalt toimab. Kool otsib pääseteed ja kattis plaadivahed vesiklaasiga — äkki aitab?

Koolimaja ümbruses on muru niidetud. Siiski on haljastus poolik. Võib-olla peaks 1224 õpilasega kool ise käed kõvemini külge panema, aga ka šeffe (EPT ja Pimedate Ühing) ägedamalt torkima?

Abikool.

Kollektiiv eesotsas direktor Albert Kilgiga väärib imetlust. Omal jõul on armetud klassitoad armsateks muudetud. Šeffe on palju («Ars», «Dünamo» tsehh, restaureerimisvalitsus, ehitusteenindusvalitsus), kuid abi kahetsusvää-

selt napp. Direktor püüab šeffe kaitsta: «Läksin «Dünamosse» abi paluma ja nägin, kuidas juhataja ise parasjagu värvis. Mismoodi ma siis ütlen talle, et ole nüüd hea mees ja tule värvi meil ka!»

Kõige kuumemat muret teevad ahjud, need on ehitatud 1897. aastal. «Selle talve elame veel üle,» arvas direktor. Aeg oleks lahendada katlamaja probleem.

Koolil on suur maalahmakas. Jooksurajad ja hüppeplatsid ootavad lapsi, muru on ühtlaseks niidetud. Vikatiga. Asjatult on kool muruniitjat taotlenud. «Kui meil ka järgmisel aastal masinat pole, annan igauhele teist siinsamas vikati kätte,» lubas direktor Albert Kilik. Komisjon lubas omalt poolt.

Koolijuhi amet on ränk. Kutselt on direktor pedagoog, igapäevatöö nõuab kahjuks muud: malmitorude ja kompressorite tundmist, šeffide meelitamist jms. Kurb tegelikkus, millega leppida ei tohi. Ent samavõrd peame mõistma, et kohe täna ei suuda me kõiki asju õigesse paika panna. Kui koolijuht seda ei mõista ning püüab tegelda üksnes n.-ö. traditsiooniliste, normaalsete kooliprobleemidega, siis satuvad õige varsti ebanormaalsesse tööttingimustesse õpilased ja ka õpetajad. Kellel sellest kasu on?

MART KADASTIK
REIN SURVA